

Közösségben jobb sportolni!

A debreceni Campus Sportfesztivál résztvevőinek vizsgálata*

Fenyves Veronika – Bácsné Bába Éva*** – Nagy Adrián Szilárd****
közgazdász, **egyetemi docens, ***egyetemi tanár
Debreceni Egyetem

Magyarországon évente 3–6 ezer fesztivált rendeznek, ugyanis a 21. században a kulturális áruk közül ezek a rendezvények igazán piacképesnek tűnnek. Ezt bizonyítja, hogy éves szinten a fesztiválok 5-6 millió látogatóval büszkélkedhetnek (Benedek-Stark, 2007).

A fesztiválok egyik típusát a nyári, nagy tömegeket megmozgató zenei fesztiválok képezik. Ezek a rendezvények jellegükből adódóan elsősorban a fiatalabb korosztályok igényeinek kielégítésére törekednek. Ennek a korosztálynak egyik speciális szegmensét a felsőoktatásban tanulók képezik. A magyarországi könnyűzenei fesztiválok közül mindössze kettő fókuszál célközönségként a felsőoktatási hallgatókra (Bácsné, 2014). Ezek közül az egyik a Debrecenben 2008 óta megrendezésre kerülő Campus Fesztivál, amely látogatói bázisának jelentős részét a felsőoktatási intézmények hallgatói adják.

A Campus Fesztivál kísérőrendezvényeként kerül megrendezésre a Campus Sportfesztivál, melynek főszervezője a Debreceni Egyetem. A Campus Sportfesztivál 2008 óta évente megrendezett sportrendezvény a magyarországi és határon túli felsőoktatási intézmények hallgatói számára. A Campus Sportfesztivál célja a sport és a sportolás népszerűsítése, olyan közösségi esemény megteremtése, ahol a magyarországi, és határon túli felsőoktatási intézmények hallgatói, szurkolói és versenyzői kapcsolatot tudnak egymással építeni. Az államilag elismert diplomát adó felsőoktatási intézmények képviselőiben azok a hallgatók vehetnek részt, akik legalább négy féléves, oklevelet adó képzésben, illetve iskolarendszerű képzésben vesznek részt a verseny időpontjában, továbbá akik a nevező felsőoktatási intézményben a végbizonyítványukat a rendezvényt megelőző évben szerezték. A Sportfesztivál a Campus Fesztivál kapcsolt rendezvénye, mely összeköti a sportot és a szórakozást.

Az első két évben magyarországi felsőoktatási hallgatók részvételével zajlott, majd 2010-ben egy HURO (Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program) pályázat segítségével 500 határon túli felsőoktatási hallgató

* A publikáció elkészítését az EFOP-3.6.2-16-2017-00003 számú projekt támogatta. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg.

is részt vehetett a sporteseményen. 2010-ben Szatmárnémetiben, Nagyváradon, Temesváron és Aradon található felsőoktatási intézményekben tanuló hallgatók jártak Debrecenben és nyolc sportágban (tenisz, váltófutás, női kosárlabda, lánb-tenisz, labdarúgás, férfi kosárlabda, asztalitenisz, strandröplabda) mérhették össze az erejüket a közel 1200 főt megmozgató eseményen. A 2010. évi rendezvény óta minden évben van határon túli résztvevője az eseménynek. Az évek alatt Romániából kolozsvári, temesvári, nagyváradi, székelyudvarhelyi és sepsiszentgyörgyi, Ukrajnából beregszászi, Szlovákiából pedig komáromi intézmények képviseltetik magukat. A rendezvény kedvelt a magyarországi felsőoktatási intézmények körében is. Évente közel húsz magyarországi és közel tíz határon túli felsőoktatási intézményből nagyságrendileg 1000 felsőoktatási hallgató vesz részt a Campus Sportfesztiválon.

A rendezvény szervezői 2017-ben elérkezettnek látták az időt, hogy készítsenek egy szükségletfelmérő kérdőívet, amelyben felméri a felsőoktatási hallgatók véleményét és igényét a sportfesztiválokról, a szabadidősportokról. Jelen tanulmány a mintában részt vevő felsőoktatási hallgatók sportolási szokásaival összefüggő kérdéseket dolgozza fel nemek szerinti összehasonlításban. Az életkor szerinti vizsgálat nem releváns jelen minta esetében, mert a kérdőívet kitöltők jellemzően nappali tagozatos felsőoktatási hallgatók voltak, életkoruk 18-26 év volt. Az egyes vizsgálati tényezők (sportfesztivál kezdeményezés értékelése, a sportfesztivál jelentőségének okai, a sportolási tevékenység hanyagolásának az oka, a sport és a rendezvény motiváció) esetében az országok közötti szignifikáns eltéréseket vizsgáljuk.

A fesztiválok szerepe az ifjúság életében

Magyarországon a '90-es évektől ment végbe az az ifjúsági korszakváltás, amely a fejlett nyugati országokban az '50-es évek végén, '60-as évek elején indult meg és a nyolcvanas évekre fejeződött be. Az ifjúsági korszakváltás jellemzője az oktatási expanzió – az, hogy a fiatalok egyre szélesebb csoportja egyre nagyobb számban kerül be a közép- és felsőoktatásba. Az oktatási expanzió közel két évtizede alatt jelentősen meghosszabbodott az ifjúsági életszakasz, a fiatalok egyre korábban kezdtek önállósodni – már a tinédzser éveik elején, s váltak fogyasztóvá – miközben egyre később váltak a szó valódi értelmében felnőtté, azaz álltak munkába és alapítottak családot. A képzési idő meghosszabbodása révén a kereső tevékenység kényszerétől relatíve mentesített iskolai ifjúsági életszakasz jön létre, amelyben tág tere nyílik a személyes időfelhasználásnak és a személyes aktivitásoknak (Gábor, 2015).

A fiatalok iskoláztatásának kiterjedésével egy időben csökkent a család és iskola, általában véve a felnőtt-társadalom ellenőrző szerepe, viszont egyre nagyobb befolyásoló szerephez jutott a média és a fogyasztói ipar. Ez a változás a fesztiválok ifjúságának kialakulásához vezetett. A fesztiválok ifjúságának kiala-

kulása a fogyasztási státusz differenciálódásával és a kommunikációs státusz teljes megváltozásával járt együtt. Ez összefügg az életkor szerinti összetétel kiszélesedésével és a fiatalok életvitelének megváltozásával (Gábor, 2015).

A fiatalok kulturális igényeinek kielégítésére világszerte elterjedtek a fesztivál jellegű rendezvények. A fesztivál, bár korábban kifejezetten művészeti rendezvény volt, egyre inkább az intenzív élményt és kötetlen kikapcsolódást nyújtó, a fogyasztói világ ízlését leginkább tükröző rendezvény szinonimájává vált (Benedek-Stark, 2007). Hazánkban – bár némi késéssel – szintén megjelentek és egyre inkább a fiatalok szórakozási célú érdeklődésének középpontjába kerültek a fesztiválok, bizonyítva, hogy nálunk is „kialakult a fesztiválok ifjúsága”-ként definiált fiatal fogyasztói réteg, amelynek meghatározó jellemzője a tanulási, felsőoktatási életszakasz meghosszabbodása (Bácsné, 2014). Black 2016-os tanulmányában vizsgálta a társadalmi fenntarthatóság szemszögéből a fesztiválokat, és megállapította, hogy a vidéki helyszíneken megvalósuló kisleptékű fesztiválok hozzájárulhatnak a társadalmi fenntarthatósághoz.

Magyarországon az 1960-as évektől voltak fesztiválszervezési kísérletek, amelyek azonban sikertelenek voltak. A legismertebb magyar fesztivált minden évben augusztusban rendezik meg Budapesten, ez a SZIGET Fesztivál. Az ifjúsági fesztiválok közt feltétlenül meg kell emlékezni az EFOTT-ról, az Egyetemisták és Főiskolások Országos Turisztikai Találkozójáról, amelyet 1976-ban rendeztek meg először. A Campus Fesztivál és az EFOTT is első sorban a felsőoktatásban tanulókat tartja fő célközönségének, ám míg az EFOTT országos bázisból merít, addig a Campus Fesztivál első sorban a régióban tanuló felsőoktatási hallgatókat célozza meg. Mindkét fesztivál szervezői nagy hangsúlyt fektetnek a zenei események mellett a látogatóközönség turisztikai-, kulturális- és sportéletnek fellendítésére is.

A kutatók szerint a turizmus ágazatában legdinamikusabban fejlődő terület a sportturizmus (Dobay et al., 2016). Hallmann et al., (2012) szerint a sportturizmus piaci nagyon változatosak és a sportturizmus motivációja sokrétű. A jelen tanulmány alapját szolgáló Campus Sportfesztivál legjobb példája a sportturizmusnak. A rendezvényre Magyarország különböző tájairól és a határon túlról Romániából, Ukrajnából és Szlovákiából is érkeznek résztvevők, akik a sportolás mellett szórakoznak, kapcsolatot építenek, ápolnak és nem utolsósorban új területeket, tájakat fedeznek fel. Az utazás – már a környezetváltozás révén is – jelentős élettani hatást gyakorol a szervezetre, így a különböző turisztikai termékek (egészség, aktív, sport) fogyasztása erősítheti ezt a hatást (Savella 2014).

A szabadidősport programok megtervezésében figyelembe kell venni a fiatal generációk új igényeit, megváltozott ízlésvilágát és az új igények megváltozott hely- és eszközfeltételeit (Pfau, 2016). Egy 2010-ben, az Egyesült Királyságban három nagy sporteseményről szóló 16 éves és idősebb résztvevők körében végzett felmérés szerint a válaszadók mintegy kétharmada arról számolt be, hogy

esemény arra ösztönözte őket, hogy növeljék sport- vagy testmozgásukat. Az inspirációs hatás az életkor és a válaszadók sporthoz való hajlamának megfelelően változott (Ramchandai, Coleman, 2012).

A sport szerepe az ifjúság életében

Számos kutatás bizonyította már a sport pozitív hatását az egyén fizikai, lelki és mentális állapotára. A sportoló fiatalok közül kevesebben dohányoznak, egészségesebben táplálkoznak, magabiztosabbak, kevesebb pszichoszomatikus tünetük van, viszont a csökkent fizikai aktivitás kapcsolatba hozható a drogfogyasztással, a nem biztonságos szexuális viselkedéssel (Mikulán et al., 2010). A rendszeres fizikai aktivitás meghatározó tényezője az egészségmagatartásnak, mivel a rekreációs céllal végzett sporttevékenység jelentős életminőség javító, preventív és interventív hatású eszköz, fontos feltárni olyan tényezőket is, amelyek befolyásolják a sportolás elkezdését és későbbi folytatását (Gémes, 2006). A sportoló fiatalok könnyebben kötnek barátságokat, elégedettebbek a külsejükkel, kevésbé hajlamosak depresszióra, jövőorientáltabbak és inkább jellemző rájuk az önszabályozott viselkedés. A rendszeres fizikai aktivitást végzőknek jobb a közérzetük, nagyobb érzelmi stabilitásról és jobb intellektuális teljesítményről tettek tanúbizonyságot (Gémes, 2006). A fizikailag aktív szabadidő eltöltése kedvezően hat a testi énképre. Különösen korunk társadalmában a tanulmányok és az életkori sajátosságok előtérbe hozzák a média (televízió és internet) szerepét, amelyeknek népszerűsége, növekvő relevanciája feltartóztathatatlan. Azonban a fizikailag aktív, egészségtudatos magatartás képes lehet kompenzálni a passzívan töltött idő kedvezőtlen hatásait mind fizikai, mind pszichés szinten (Brassai, Pikó, 2010).

Kovács (2012) véleménye szerint a sportolás során az egyén kortól, nemtől, társadalmi státuszától függetlenül olyan készségeket, képességeket és értékeket sajátít el, amelyeket az élet más területén is használhat (úgy mint kitartás, fegyelem, kooperáció, kemény munka, csapatszellem, team munka stb.), s mivel soha nem késő elkezdni bármilyen sportágat is űzni, így az életen át tartó tanulás egyik területének tekinthető. Ha pedig a hagyományosnak tekintett egészségvédő és megőrző hatását vesszük alapul, akkor nem csak fontos, de szükséges is rendszeres testmozgást végezni. Ha ez a szükséglet már fiatal korban kialakul, akkor ez arra tanítja meg (szocializálja) az egyént, hogy élete fontos részévé váljon a rendszeres testedzés, amely nemcsak az egyén, hanem a társadalom, gazdaság, egész népesség számára nagy jelentőséggel bír (Kovács, 2013).

Kovács (2015) kutatása során arra kereste a választ, hogy milyen hatással vannak a sportolási szokások (verseny-, szabadidő és alkalmi sport) a hallgatók eredményességére. Két eredményességi komponens kivételével a verseny- és szabadidő sportolók érték el a legmagasabb pontszámokat, ami azt bizonyítja, hogy a sportolás rendszeres formája hozzájárul a hallgatók tanulmányi eredmé-

nyességéhez, ezzel alátámasztva a fejlődésmodell elméletet. A komplex eredményességi mutatóra gyakorolt társadalmi tényezők közül a rezilienciának van a legnagyobb hatása, s témánk szempontjából igencsak fontos, hogy ezután a szabadidősport befolyásoló ereje a legmagasabb, de szintén pozitív hatása van a versenysportnak is a hagyományos társadalmi háttérváltozók kontrollálása mellett. Meglepő eredmény viszont, hogy a szubjektív jóllétnek negatív hatása van az akadémiai eredményességre. (Kirk, 2005) véleménye szerint a felsőoktatási intézmények adják az utolsó lehetőséget a még oktatásban résztvevő fiataloknak arra, hogy szervezett körülmények között tudjanak sportolni, s beépüljön értékrendjükbe a sportolás az életen át tartó fizikai aktivitás részeként. A következő generáció sportolási szokásai azoknak a testnevelő tanároknak, edzőknek, sportszervezőknek a kezében van, akik jelenleg a főiskolák, egyetemek sportéletében vesznek részt (Perényi, 2005). A rendszeresen sportolók személyiségjegyei eltérnek a passzívakétól. Aki sportol, az jellemzően jobban társaságkedvelő, nyitabb, modernebb felfogású, kockázatvállalóbb, jobban divatkövető és magabiztosabb (Szabó, 2006). A sport szerepe a felsőoktatásban kettős: egyrészt a társadalmi integráció elősegítése a kommunikáció segítségével, valamint az egészség és a szabadidős tevékenység előmozdítása (Tomova, 2012).

Sportolás és sportolási motiváció

Az Eurobarométer (2014) legutóbb 2014-ben 28 ország 28000 lakosának részvételével vizsgálta a különböző társadalmi csoportok fizikai aktivitását. Az EU lakosságának 41%-a sportol legalább hetente egyszer, míg Magyarországon ez az arány 38%. Európa északi országaiiban az emberek többet sportolnak, mint a déli vagy a keleti részekén. Ha összehasonlítjuk az eredményeket a 2009-es felméréssel megállapítható, hogy nőtt azoknak az aránya Magyarországon, akik legalább heti egyszer vagy rendszeresen (legalább heti öt alkalommal) aktív életet élnek. Az országok százalékos eredményeit összehasonlítva 15. helyen vagyunk a sportolási kedv szempontjából. A tagországokban a férfiak mozognak többet (45%), míg a nők csupán 37%-a építi be mindennapjaiba a mozgást. Nemi bontásban a százalékos arányok fiatalabb korosztályoknál (15-24 év) különösen eltérőek, a férfiak közel háromnegyede (74%), míg a nők fele (55%) sportol legalább hetente egyszer. Az életkor növekedésével csökken a sportolási kedv.

Az Eurobarométer (2014) vizsgálta azt is, hogy milyen motivációs tényezők vannak hatással az európaiak sportolására. Az EU átlag szerint a leggyakoribb oka a fizikai aktivitásnak az egészség javítása (62%), a fittségi állapot javítása (40%), kikapcsolódás (36%) és, hogy jól érezze magát (30%). Sajnos Magyarországon az adatok szerint csak a lakosság 39%-a sportol azért, hogy egészségesebb legyen. Ezzel az értékkel egyedül Bulgáriát előzzük meg. Az indokok között, hogy miért nem sportolnak a magyarok több alkalommal, megegyező rang-

sort figyelhetünk meg az EU átlaggal. Ezek: az időhiány, nincs motiváció, nem érdekel és betegség miatt.

Magyarországon a négyévente lefolytatott „Ifjúság” nagymintás kutatás (Ba-uer et al., 2009) a 15–29 éves korosztályt vizsgálja, többek között a sporthoz való viszonyulás szempontjából. A 2008. évi vizsgálat szerint a fiatalok 38%-a vallotta önmagáról azt, hogy a kötelező iskolai testnevelésórán kívül rendszeresen sportol, míg 2012-ben az érték 35%-ra csökkent. A 2008 és 2012 közti intervallumban a fizikai aktivitás vesztett fontosságából. A mai fiatalok még hamarabb hagynak fel a testedzéssel a korábbi fiatal generációkhoz képest. Már a középfokú tanulmányaik idején kezdenek lemondani a rendszeres testmozgásról. A 20–24 évesek 34%-a, míg a 25–29 évesek 29%-a volt fizikailag aktív 2012-ben. Nemi bontásban a férfiak 43%-a, a nők 27%-a építi be szabadidejébe a sportot. A teljes népességre jellemző tendenciákhoz hasonlóan a fiatal férfiaknál a legnépszerűbb a labdarúgás, a testépítés, a kerékpározás, míg a fiatal nők az aerobikot, a kerékpározást és az otthoni gimnasztikát kedvelik a legjobban. Az iskolai végzettség szintje is meghatározó a fizikailag aktív életmód kialakítása során, hiszen az előző felmérések eredményeihez hasonlóan az utolsó felmérés alapján is a diplomások a „legsportosabbak” (42%), és az alacsony iskolai végzettségre jellemző legkevésbé a rendszeres sportolás (33%). Ebből jól látszik az, hogy a sportolás nem csupán a rendelkezésre álló idő függvénye, hanem a megfelelő hozzáállás, a sportolás fontosságát felismerő, az aktív életmódot tudatosan választó attitűd is.

A sporttevékenységben való részvétel és az anyagi helyzet összefüggését is vizsgálták. Már a 2000. évi adatokból is kitűnik, hogy a jobb anyagi körülmények közt élők megközelítőleg kétszer annyian sportolnak, mint az anyagi gondokkal vagy nélkülözésekkel küzdők. „A versenyszerű és szabadidősportban tapasztalt igen alacsony részvételi arányok a sport megítélésének és fontosságának társadalmi méretű leértékelődését jelzik, melynek következményei a társadalmi közbeszédben is aktuális kérdéseket vetnek fel. A tanulmány külön kérdésben vizsgálta a rendszeres sportolás motivációs tényezőit. A fiatalok szerint a legfontosabb okként az „edzett legyen” (61%) és az „egészséges legyen” (48%) szempontok jelentek meg. A felsorolt tényezők közül a „fogyni szeretne” (9%) és a „szülei javaslatára” (3%) okok jelentek meg kevésbé fontos elemként” (Pérenyi, 2011).

A társas hatások, a család és a barátok különösen fontos és pozitív hatását a fizikai aktivitási magatartásra több nemzetközi kutatás is megállapítja (Humpel et al., 2002). Ezzel megegyező eredményre jutottak a fiatal korosztályt vizsgáló magyar kutatók is. Szabó (2006) budapesti egyetemisták körében végzett kutatásai szerint a sportolási lehetőség közelsége, az egyedül is lehessen csinálni és a barátok társasága a sportolás legfőbb aktiváló tényezői ebben az életszakaszban. A férfiaknak sokkal fontosabb motiváció a barátaik és évfolyamtársaik társasá-

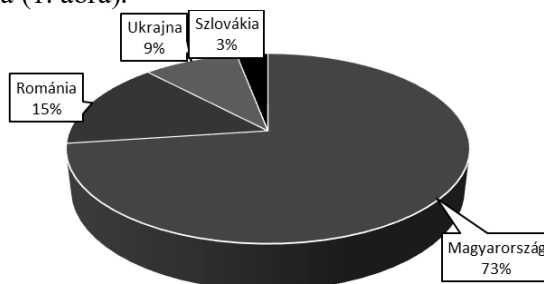
ga, mint a nőknek, valamint az, hogy mihez van tehetségük. Neulinger (2007) egyetemistákkal készített esszéi és mélyinterjúi megerősítik Szabó megállapítását, miszerint a barátok fizikai aktivitása nagymértékben befolyásolja az egyén sporthoz való viszonyát. Tóth et al., (2009) pécsi hallgatókkal végzett vizsgálatainak eredménye szerint is a sportolás az egyetemista férfiak körében népszerűbb, mint a nőknél. Fizikai aktivitás tekintetében a férfiak megelőzik a nőket, viszont a wellness fizikai dimenziójában szereplő egyéb tényezők (táplálkozás, alvás) tekintetében sok esetben fordított a helyzet. A bemutatott magyar kutatások összecsengő végeredménye, hogy a hallgatók legfontosabb motivációs tényezője az egészségmegőrzés és a kikapcsolódás, valamint a szórakozás.

Neulinger (2007) kutatásaiból az is kiderül, hogy a középiskolából a felsőoktatásba kerülő diákok kevesebbet sportolnak. Ebben az időszakban az egyetem és a kollégium által kínált programok érdeklik őket, melyek mellett háttérbe szorul a fizikai aktivitás. Ezt támasztja alá Kovács (2011) debreceni kutatása is, melyben az látszik, hogy a szabadidős tevékenységek közül az internetezés, a zenehallgatás és a tévénézés érték el a legmagasabb átlagos értéket, miközben a hallgatóknak csupán 19%-a sportol hetente többször. Pfau, (2016) kutatásában öt magyarországi egyetem (BME, DE, PE, SE, SZE) hallgatóinak sportolási szokásait, azok helyszínválasztási preferenciáit (intézményi hatás) hasonlította össze. A kutatás eredményei alapján a sportolási szokások két fő tendencia mentén húzódnak: az egyik, hogy a hallgatók versenyszerű sportolása az egyetemi évek alatt jelentősen csökken, ugyanakkor a másik, hogy a szabadidő sportolási tevékenységük kiemelendő. Ami még érdekes és egyben elgondolkodtató eredmény, hogy a hallgatók inkább a campuson kívüli sportolási lehetőségeket preferálják, nem pedig az azon belülieket. Ami pedig a sportolás abbahagyásának a legfőbb okát illeti, a hallgatók az időhiányt nevezték meg, mint legfontosabb faktort.

Az elemzés adatbázisa

A vizsgálatunkat egy kérdőíves felmérésre építettük, a mintát alapvetően azon felsőoktatási hallgatók alkották, akik részt vettek már egy vagy több alkalommal a minden évben megrendezésre kerülő Campus Sportfesztiválon, és email elérhetőségük szerepelt az adatbázisunkban, vagy érdeklődtek a Campus Sportfesztivál eseménye iránt a facebook oldalunkon. A kérdőív elérhetőségét tartalmazó link 2017. júliusában és augusztusában került kiküldésre emailen és a facebookon keresztül is. A beérkezett kérdőívek alapján elkészült mintát letisztítottuk, kivettük azokat a kérdőíveket, amelyek nem vagy hiányosan voltak kitöltve, ennek eredményeként összesen 1036 db értékelhető kérdőívünk maradt. A válaszadók 18–26 év közötti felsőoktatási hallgatók voltak, 43,3%-a (449 fő) nő és 56,7% -a (587 fő) férfi. Négy ország felsőoktatási intézményeinek hallgatói töltötték ki a kérdőívet, 73%-uk (755 fő) magyarországi, 15%-uk (156 fő)

romániai, 9%-uk (94 fő) ukrajnai és 3%-uk (31 fő) szlovákiai felsőoktatási intézmény hallgatója (1. ábra).

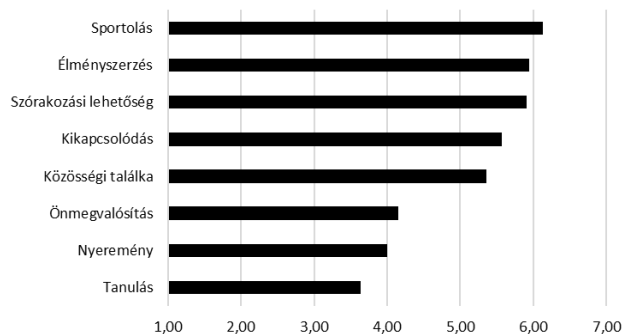

1. ábra: A válaszadók megoszlása a felsőoktatási intézmények országai alapján

A Campus Sportfesztivál célközönsége a magyarországi és a határon túli felsőoktatási hallgatók. Romániából már tíz éve, Ukrajnából kilenc éve és Szlovákiából öt éve érkeznek résztvevők a sporteseményre. Több esetben volt már példa arra is, hogy korábbi résztvevők, akik már a diploma megszerzését követően nem vehettek részt a rendezvényen, ellátogattak és látogatóként, korábbi intézményének szurkolójaként a rendezvényre érkeztek. A kérdőívek elemzéséhez leíró statisztikai módszereket alkalmaztunk, megoszlási viszonyszámok segítségével mutattuk be a nemek és az országok alapján történő megoszlást, ezt követően a kérdőív egyes kérdéseire kapott átlageredményeket mutattuk be. A kérdőív egyes kérdéseinek a nemek szerinti különbségek feltárására a Mann–Whitney-próbát alkalmaztunk. Ez a vizsgálat (más néven: Mann–Whitney–Wilcoxon- vagy Wilcoxon-féle rangösszegteszt) a kétmintás t-próba nem parametrikus megfelelője, amelyet nem normál eloszlás, valamint ordinális változók esetén használunk. A vizsgált kérdésekre a válaszadóknak egy pontszámmal kellett válaszolni 1-7 között. A Mann–Whitney Kruskal–Wallis próba az eljárás 23 vagy több minta elemzésére alkalmas módszer. A vizsgálat feltételei: a mintavétel véletlen volta, a minták függetlensége és legalább ordinális változók megléte (Tóthné, 2011).

A kutatás során kíváncsiak voltunk arra, hogy mit jelent a felsőoktatási hallgatóknak a sportfesztivál, mint rendezvény. Egy hét fokozatú skálán minősíthették, hogy mennyire jellemző rájuk az adott tényező. Az eredmények alapján elmondható, hogy a sportfesztivál a sportolás miatt jelentős elsősorban, másodsorban azonban fontos élményszerzési és szórakozási lehetőség a felsőoktatási hallgatóknak, valamint relatív fontos szerepet kapott a közösségi találka tényező is. A vélemények viszonylag homogénnek tekinthetők, a relatív szórás 20% körül alakult minden esetben (2. ábra). Megvizsgáltuk a kérdést nemek szerinti bontásban is. Öt tényező mentén szignifikáns eltérés adódott, a közösségi talál-

ka, a szórakozási lehetőség, az élményszerzés, a kikapcsolódás és a tanulás között (1. táblázat).

2. ábra: A sportfesztivál jelentőségének tényezői

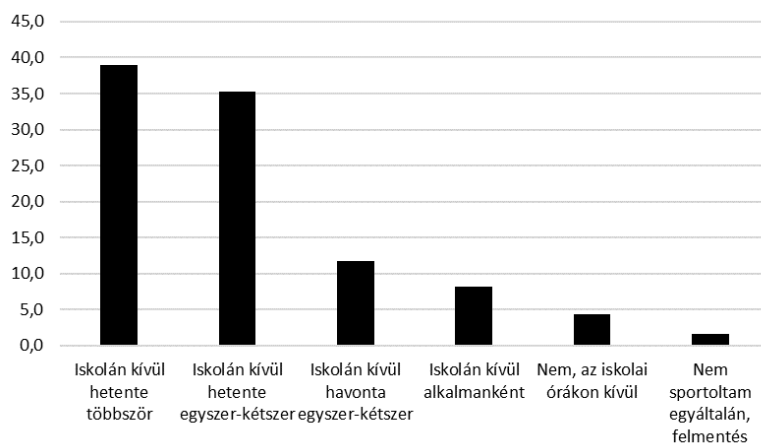
1. táblázat: A sportfesztivál jelentőségének okai nemek szerinti megbontásban

Tényező	Nő	Férfi	Z	p
Közösségi találka	5,21	5,55	-3,733	,000
Szórakozási lehetőség	5,81	6,02	-2,125	,034
Élményszerzés	5,77	6,15	-5,011	,000
Kikapcsolódás	5,45	5,71	-3,011	,003
Tanulás	3,47	3,85	-3,581	,000
Önmegvalósítás	4,11	4,21	-0,753	,452
Nyeremény	4,04	3,95	-0,829	,407
Sportolás	6,11	6,16	-0,168	,867

Az önmegvalósítás, a nyeremény és a sportolás megítélése szignifikánsan nem különbözött a két nem között. Az adatokat értékelve elmondhatjuk, hogy mindkét nem esetében a sportolási lehetőség kapta a legmagasabb átlagpontszámot. A sportolási lehetőség mellett magas pontszámokkal értékelték a szórakozási és az élményszerzési lehetőséget is. Összességében a nyeremény tényezőt kivéve a férfiak adták a magasabb pontszámokat, a nők pedig az alacsonyabb értékekkel illették a tényezőket. Elmondható, hogy mindkét nem esetében a legalacsonyabb átlagértéket a tanulás, az önmegvalósítás és a nyeremények tényezők kapták.

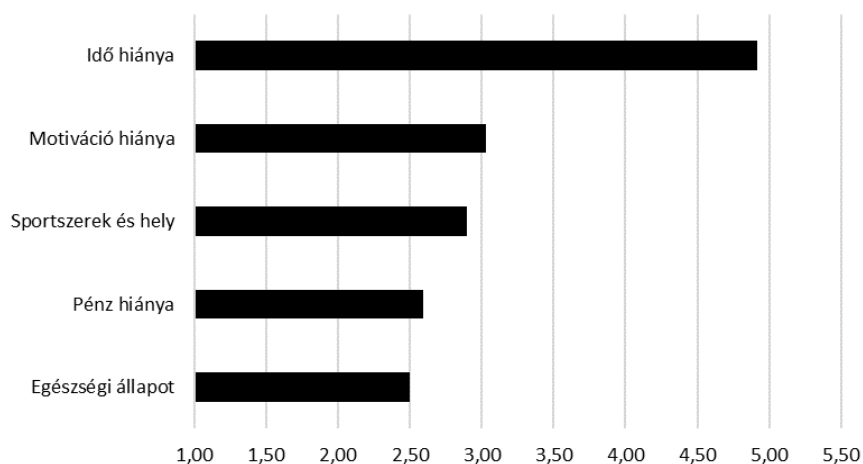
A megkérdezettek 39%-a iskolán kívül is sportol hetente egyszer-kétszer, 35%-a iskolán kívül is sportol hetente többször is, azaz a minta közel ¾-e rendszeresen sportol iskolán kívül is, csupán 6% nem sportol iskolán kívül, vagy fel

van mentve a sport alól. A sportolás gyakoriságára a maximum 6-os érték jelentette a legmagasabb aktivitást és a minta átlaga 4,85 volt 25,5%-os relatív szórással. A minta 75%-a 4-es vagy a fölötti értéket jelölt meg, azaz iskolán kívül legalább egyszer havonta sportolnak (3. ábra).

3. ábra: A sportolás gyakoriságának alakulása

A kérdőívet kitöltők 26%-a nem sportolt rendszeresen ebben az időszakban. Megkérdeztük őket, hogy amennyiben úgy alakul, hogy nem sportolnak rendszeresen ennek milyen okai vannak. Egy hét fokozatú skálán kellett értékelniük az idő hiánya, a motiváció hiánya, a pénz hiánya, az egészségi állapot és a sportszerek és a hely hiánya tényezőket. A leggyakoribb ok, ami a sportolást akadályozza az idő hiánya, ezután következett a motiváció hiánya, és csak 3. helyen említették a válaszolók a sportszerek és a hely hiányát (4. ábra).

4. ábra: A sportolásban akadályozó tényezők megítélése

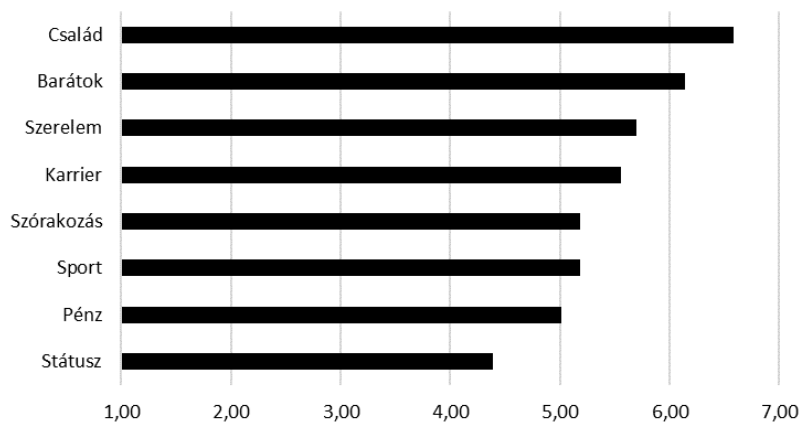
Érdekes megfigyelni, hogy a pénz és az egészségi állapot a legkevésbé befolyásoló tényező volt, valamint hogy a relatív szórás szélsőségesen ingadozó véleményekre utal (60–70%).

Az idő hiánya, a motiváció hiánya, a sportszerek és hely hiánya és a pénz hiánya között szignifikáns eltérés adódott a nemek között, ezek a tényezők jobban jellemzőek a nőkre, mint inkább a férfiakra. Az egészségi állapot megítélése szignifikánsan nem különbözött. Az idő hiányát mind a két nem magas átlagpontszámmal (nő 4,71, férfi 5,18) minősítette. A női felsőoktatási hallgatók a többi tényezőt hármast alatti átlagpontszámmal minősítették. A férfiak a motiváció hiányának 3,29, az egészségi állapotnak pedig 3,05-ös átlagpontszámot adtak. A legalacsonyabb értékelést mind a két nem esetében a pénz hiánya tényező kapta (2. táblázat).

2. táblázat: A sportolási tevékenység hanyagolásának oka nemek szerinti megoszlásban

Tényező	Nő	Férfi	Z	p
Idő hiánya	4,71	5,18	-3,474	,001
Motiváció hiánya	2,82	3,29	-4,015	,000
Pénz hiánya	2,42	2,82	-3,321	,001
Egészségi állapot	2,77	3,05	-2,392	,017
Sportszerek és hely	2,39	2,64	-1,549	,121

A szakirodalomban megfogalmazottak szerint az EU-ban az indokok között az időhiány, nincs motiváció, nem érdekel és a betegség miatti tényezők jelennek meg, vizsgálatainkban az idő hiányát fogalmazták meg a felsőoktatási hallgatók az első helyen, ezt követte a motiváció hiánya. A pénz hiánya tényezőt viszonylag alacsony pontszámmal értékelték.

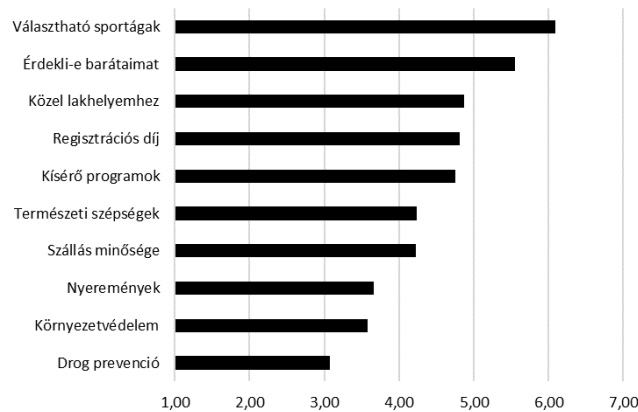
5. ábra: A különböző motivációs tényezők alakulása a felsőoktatási hallgatók életében

A legfontosabb motivációk az életben a család és a barátok (relatív szórás 20% alatt alakult). A legkevésbé jellemzők közül egyik a pénz, másik a társadalmi státusz (5. ábra), bár ez utóbbi esetén a relatív szórás szélsőséges ingadozásra ad okot (35% volt). A Mann-Whitney próba alapján a család, a sport, a pénz, a szerelem és a barátok motivációs tényezők tekintetében adódott szignifikáns eltérés (3. táblázat). A család és a barátok relatív fontosabb szereppel bírnak a nők életében, míg a sport és a pénz sokkal fontosabb a férfiak esetében. Ez elmondható a szakirodalomban leírtakkal, miszerint a férfiaknak sokkal fontosabb motiváció a barátaik és évfolyamtársaik társasága, mint a nőknek. A legnagyobb eltérés a szerelem megítélésében adódott, ezt a tényezőt is a nők jelölték meg fontosabbnak. Mind a két nem körében a legmagasabb átlagpontszámot a család és a barátok kapták. Elmondható, hogy a nők és a férfiak körében is a család után a barátok mutatkoznak a legfontosabb motivációs tényezőnek. A megkérdezett felsőoktatási hallgatók értékrendjét leginkább a kortársak, a barátok befolyásolják. Legalacsonyabb értékelést a szórakozás és a pénz, mint motivációs tényező kapta. A sportolást ezúttal a női hallgatók értékelték a legmagasabb átlagpontszámmal.

3. táblázat: A különböző motivációs tényezők alakulása a felsőoktatási hallgatók életében nemek szerinti megoszlásban

Tényező	Nő	Férfi	Z	p
Család	6,53	6,66	-3,524	,000
Sport	5,27	5,06	-2,559	,010
Pénz	5,09	4,90	-2,132	,033
Szerelem	5,52	5,93	-4,535	,000
Barátok	6,07	6,22	-2,316	,021
Státusz	5,49	5,65	-1,842	,066
Karrier	5,20	5,17	-0,577	,564
Szórakozás	4,39	4,39	-0,107	,915

Vizsgáltuk a válaszadók rendezvénytémát motivációs szempontjait is. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a felsorolt tényezők mennyire számítanak, amikor dönt a hallgató egy sportfesztiválon/rendezvényen történő részvétel mellett. A három legfontosabb ok, amelyet a legmagasabb átlagpontszámmal értékelték a felsőoktatási hallgatók, az a választható sportágak köre, az a tényező, hogy a baráti kör mennyire érdeklődik a rendezvény iránt és az, hogy mennyire van közel a rendezvény helyszíne a lakhelyhez (6. ábra).

6. ábra: A rendezvényt motivációs okok megítélésének alakulása

Összefoglalás

A szakirodalom megállapította, hogy a felsőoktatási intézmények adják az utolsó lehetőséget a még oktatásban résztvevő fiataloknak arra, hogy szervezett körülmények között tudjanak sportolni, s beépüljön értékrendjükbe a sportolás az életen át tartó fizikai aktivitás részeként. A felsőoktatási intézmények által szervezett sportprogramok –mint a Debrecenben minden évben megrendezésre kerülő Campus Sportfesztivál – hozzá tudnak járulni ehhez a folyamathoz.

A tanulmányban a mintában részt vevő felsőoktatási hallgatók (1036 fő) sportolási szokásaival összefüggő kérdéseket dolgoztuk fel, egyes kérdéseknél a hallgatók nemek szerinti véleménye közötti különbségére, illetve egyezőségére helyezük a hangsúlyt. A sportolási tevékenység hanyagolásának okaként az idő hiánya, a motiváció hiánya, a sportszerek és hely hiánya, valamint a pénz hiánya közötti szignifikáns eltérés adódott a nemek között, ezek a tényezők jobban jellemzőek a nőkre, mint a férfiakra. Az egészségi állapot megítélése szignifikánsan nem különbözött. A család, a sport, a pénz, a szerelem és a barátok, mint motivációs tényezők tekintetében azonban adódott szignifikáns eltérés. A család és a barátok relatív fontosabb szereppel bír a nők életében, míg a sport és a pénz a férfiak esetében fontosabb. Ez ellentmond a szakirodalomban leírtakkal, miszerint a férfiaknak sokkal fontosabb motiváció a barátaik és évfolyamtársaik társasága, mint a nőknek. A vizsgálatok alapján megállapítottuk, hogy a mintát képző felsőoktatási hallgatók az aktív szórakozást részesítik előnyben, és az egyik legkedveltebb időtöltési tevékenységük a sportolás, hogy és értékrendjüket leginkább a kortársak és a barátok befolyásolják.

A publikáció elkészítését az EFOP-3.6.2-16-2017-00003 számú projekt támogatta. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg.

Felhasznált irodalom

- Bácsné B. É. (2014). Ha a hallgató vizsgáztat – elégedettségi vizsgálat a Campus Fesztivál 2013-on *ACTA SCIENTIARUM SOCIALIUM* 17:(40) Kaposvári Egyetem, Kaposvár pp. 51-60.
- Bauer B., Bazsalya B., Berényi E., Marián B., Máder M., Molnár Zs., Perényi Sz., Pillók P., Rosta G., Ságvári B., Szabó A., Szabó Á.(2009). Ifjúság 2008 Gyorsjelentés (szerk.: Szabó A. – Bauer B.), *Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet*, Budapest, ISBN 978-963-7366-18-5, pp. 69-73.
- Benedek, M., Stark J. (2007). Fesztiválvilág, In: *Turizmus*. Bulletin Healing Média Kiadó Kft. Budapest XIII. évf. 3. szám.
- Black N. (2016). "Festival connections: How consistent and innovative connections enable small-scale rural festivals to contribute to socially sustainable communities", *International Journal of Event and Festival Management*, Vol. 7 Issue: 3, pp.172-187, <https://doi.org/10.1108/IJEFM-04-2016-0026>
- Brassai L., Pikó B. (2010): Protektív pszichológiai jellemzők szerepe a serdülők egészséggel kapcsolatos magatartásában. In: *Pikó B. (szerk.): Védőfaktorok nyomában. A káros szenvedélyek megelőzése és egészségfejlesztés serdülőkörben*. L'Harmattan – Nemzeti Drogmegelőzési Intézet, Budapest. 55–69.
- Dobay G.; Dobay B; S. Falusi E; Haináczi S; Penksza K; Bajor Z; Lampert R.; Bakó G; Wichmann B; Szerdahelyi T. (2016). The effect of sport tourism on temperate grassland communities Budapest. *APPLIED ECOLOGY AND ENVIRONMENTAL RESEARCH* 15(1) pp. 457-472.
- EUROBAROMETER (2014). Special Eurobarometer 412. Sport and physical activity. ISBN 978-92-79-36836-3, DOI 10.2766/73002. http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/ebs/ebs_412_en.pdf
- Gábor K. (2015). *Fesztiválok ifjúsága és a drog*. Belvedere Meridionale Kiadó, Szeged ISBN 963 9573 08 6, pp.1-45.
- Gémes K. (2006). Sport és életminőség In. Kopp Mária – Kovács Mónika Erika (szerk.): A magyar népesség életminősége az ezredfordulón, Semmelweis Egyetem Magatartástudományi Intézetének tudományos iskolája, Semmelweis Kiadó, Budapest pp. 167 -168.
- K. Hallmann; S. Feiler, C. Breuer. (2012). "Sport motivation as driver for segmenting sport tourists in coastal regions", *Tourism Review*. Vol. 67 Issue: 2, pp.4-12, <https://doi.org/10.1108/16605371211236097>
- Humpel N., Owen N., Leslie E. (2002). *Environmental factors associated with adults's participation in physical activity: a review*. *Am J Prev Med*, 22: 188-199.
- Kirk, D. (2005): Physical Education, Youth Sport and Lifelong Participation: the Importance of Early Learning Experiences. *European Physical Education Review*, 11. 3. sz. 239–255

- Kovács K. (2011). Egyetemisták szabadidős tevékenysége és mentális státusa. *In: Iskolakultúra* 2011/10-11. pp. 147-162.
- Kovács K. (2012): A sporttevékenységek és a tanulás *Felnőttképzési szemle* VI. évfolyam 2. szám pp.73-86
- Kovács K. (2013): A sportolás hatása a debreceni egyetemisták értékrendjére és jövőképre Felsőoktatási műhely *FELSŐOKTATÁSI MŰHELY: AZ EDUCATIO TÁRSADALMI SZOLGÁLTATÓ KHT, ORSZÁGOS FELSŐOKTATÁSI INFORMÁCIÓS KÖZPONT KIADVÁNYA* 7:(3-4) Educatio Nonprofit Kft. Budapest pp. 55-67.
- Kovács K. (2015). A sportolási szokások és a tanulmányi eredményesség egy határmenti régió hallgatóinak körében *Budapest Educatio* 2015/2. pp. 130-138.
- Mikulán R. – Keresztes N. – Pikó B. (2010): A sport mint védőfaktor: fizikai aktivitás, egészség, káros szenvedélyek. In: Pikó B. (szerk.): Védőfaktorok nyomában. A káros szenvedélyek megelőzése és egészségfejlesztés serdülőkorban. L'Harmattan – Nemzeti Drogmegelőzési Intézet, Budapest. 115–130
- Neulinger Á. (2007): *Társas környezet és sportfogyasztás– A folyamatos meg erősítést igénylő tanult fogyasztás.* Ph.D. értekezés, Budapest, Budapesti Corvinus Egyetem
- Perényi, Sz. (2011): Sportolási szokások – Sportolási esélyek és változástrendek. In: Arctalan(?) Nemzedék, Ifjúság 2000-2010. Nemzeti Család-és Szociálpolitikai Intézet, Budapest, volume 1, chapter 2, ncs-szi.hu/download.php?file_id=1023 , pp. 159-185. 16
- Perényi Sz.(2013). Alacsonyán stagnáló mozgástrend: a fizikai inaktivitás újratermelődése. *In: Magyar Ifjúság Tanulmánykötet (Szerk. Székely L.) Kutatópont*, ISBN:978-963-08-7372-7, 2013. pp. 229-250.
- Pfau C. (2016). Hallgatói szabadidősport szervezése és jellemzői a felsőoktatásban *TAYLOR: gazdálkodás- és szervezéstudományi folyóirat* Szeged 8. évf. 4. (25) sz. / pp. 5-15.
- G. M. Ramchandani; R. J. Coleman (2012). The inspirational effects of three major sport events", *International Journal of Event and Festival Management*, Vol. 3 Issue: 3, pp.257-271, <https://doi.org/10.1108/17582951211262693>
- Savella O. (2014). Turizmus és szabadidősport szokások *ECONOMICA* Szolnok 2. szám pp. 118-125.
- Szabó Á. (2006): Egyetemisták szabadidősport-(szolgáltatás) fogyasztása. *In: Budapest Corvinus Egyetem, Vállalatgazdaságtan Intézet. Műhelytanulmányok* 76.sz. ISSN 1786-3031
- Szabó Á. (2006): Egyetemisták szabadidősport-(szolgáltatás) fogyasztása. *In: Budapest Corvinus Egyetem, Vállalatgazdaságtan Intézet. Műhelytanulmányok* 76.sz. ISSN 1786-3031

- Tomova D. (2012).The functions of sport in higher education: *APES Skopje*, Volume 2. pp. 117-120
- Tóth Á.; Rétsági E.; Szovák E. (2009). Fizikai aktivitás, percipiált egészség és wellness egyetemisták körében. *Magyar Sporttudományi Szemle* 10:(37). pp. 19-24
- Tóthné P. L. A kutatómódszertan matematikai alapjai Eszterházy Károly Főiskola, Eger 2011. p.54.